

MBO: meer lesuren, minder stage

Het ministerie van OCW heeft op 16 februari het Actieplan MBO 'Focus op Vakmanschap 2011-2015' uitgebracht.¹ Wat de voltijdse opleidingen (BOL) betreft, is men voornemens de norm voor de onderwijstijd in het eerste cursusjaar te verhogen naar 1000 uur. Tevens wordt voor deze opleidingen een scherpere norm inzake de begeleide onderwijstijd op school ingevoerd: minimaal 750 uur in het eerste en gemiddeld minimaal 600 uur in de hogere cursusjaren. In het algemeen zal dat betekenen dat de omvang van de stages gereduceerd wordt. Ook wil OCW de wet veranderen om de cursusduur van de vierjarige BOL-opleidingen tot drie jaar te bekorten. Dat zal eveneens tot drastische reductie van de stagetijd leiden.

cursus-jaar	begeleide les-uren (op school)	begeleide stage-uren (beroepspraktijkvorming)	totaal aantal uren (excl. ongeleide uren)
1	minimaal 750 uur	?	minimaal 1000 uur (was: minimaal 850 uur)
2	gemiddeld minimaal 600 uur per cursusjaar	?	minimaal 850 uur
3		?	minimaal 850 uur
4	de cursusduur van de 4-jarige MBO-opleidingen wordt teruggebracht naar drie jaar (misschien met uitzondering van de opleidingen in de technische sector)		

Ik ben niet echt thuis in het MBO, maar als buitenstaander denk ik dat deze ontwikkelingen tot het volgende scenario zullen leiden:

- a) De kwalificatiedossiers waaraan gediplomeerden moeten voldoen, zullen worden herzien. Er wordt meer nadruk gelegd op kwalificaties die door *schools leren* verworven kunnen worden en het vereiste kwalificatieniveau wordt verlaagd voor zover dat op *stage-ervaring* gebaseerd is.
- b) Het streven om studenten op te leiden tot de integrale competenties die nodig zijn om zonder begeleiding in de eerste werkring te starten, wordt afgezwakt. Het verschil tussen 'moderne' competentiegerichte opleidingen (CGO) en traditionele eindtermengerichte opleidingen wordt kleiner.
- c) Werkgevers zullen dus meer moeten investeren in selectie, training en begeleiding van aankomende werknemers.
- d) Door de geringere omvang van de MBO-stages, zal het aanbod van stagiairs dalen. In zoverre stagiairs als productieve, goedkope arbeidskrachten worden ingezet, zullen werkgevers meer hun toevlucht moeten nemen tot gediplomeerde arbeidskrachten. Dit verhoogt hun loonkosten (indien gedefinieerd als de som van lonen en stagevergoedingen).
- e) Door de geringere omvang en duur van de MBO-stages, kan het aanbod van stageplaatsen dalen omdat de verhouding tussen productiebat en begeleidingskosten slechter wordt voor de stagebiedende instelling. Stagiairs zijn immers pas na verloop van tijd ten volle productief. Maar anderzijds blijft het voor werkgevers profijtelijk om potentiële toekomstige werknemers *op proef* als stagiair te contracteren: door het inzetten van stagiairs beheerst men de kosten van personeelwerving en selectie.
- f) De studiekosten per cursusjaar zullen stijgen aangezien studenten, ten gevolge van de geringere omvang en duur van hun stages, stagevergoeding zullen mislopen.
- g) De studenten van de voorheen vierjarige MBO-opleidingen hoeven minder lang met een lage stagevergoeding genoegen te nemen. Ze krijgen eerder hun diploma en kunnen dan aanspraak maken op het minimumloon.
- h) Gediplomeerden uit de voorheen vierjarige MBO-opleidingen komen eerder voor de arbeidsmarkt beschikbaar. Dit verhoogt de arbeidsmarktparticipatie van de Nederlandse bevolking, in casu het percentage jongeren dat volwaardig aan de arbeidsmarkt participeert.

Bij deze oefening in koffiedikkijken ben ik ervan uitgegaan dat de (BOL-)opleiders de studieduur in de hand willen houden. Men streeft ernaar dat studenten de cursusduur niet te zeer overschrijden. Een alternatief scenario is echter dat de opleiders onder sterke druk komen te staan om de bestaande, competentiegerichte kwalificatiestructuur in stand te houden en de omvang van de stages zo min mogelijk te redu-

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/02/16/actieplan-mbo-focus-op-vakmanschap-2011-2015.html>

ceren. Die druk kan enerzijds van de werkgevers uitgaan, en anderzijds van de HBO-instellingen en van de studenten die naar een HBO-opleiding willen doorstromen. In dat geval zal de discrepantie tussen cursusduur en gemiddelde studieduur toenemen. In de eerste plaats in de Niveau4-opleidingen, die het verlies van het vierde cursusjaar trachten te compenseren, maar misschien ook in de drie lagere opleidingsniveaus van het MBO-bestel.

Wes Holleman

weblog onderwijs 18-2-2011

<http://www.onderwijsethiek.nl>